MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL
NOYABR / 11-SON I QISM

Milliy nashrlar

OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

TOSHKENT DAVLAT TRANSPORT UNIVERSITETI

TOSHKENT

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, noyabr.

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:
Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.
Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor
Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA

УЛЬТРАЗВУКОВАЯ ЗАТОЧКА СПИРАЛЬНЫХ СВЕРЛ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ИССЛЕДОВАНИЙ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПОВЫШЕНИЯ РАБОТОСПОСОБНОСТИ ОСЕВОГО ИНСТРУМЕНТА 9
Желтухин Андрей Владимирович
TEMIR YO‘L MASHINASOZLIGINI SANOAT KOOPERATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNI BAHOLASHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI 16
Yuldasheva S.A
ВЛИЯНИЕ ДОЛИ АКРИЛОВОГО ВОЛОКНА НА МЕХАНИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА ХЛОПКОВО-АКРИЛОВОЙ СМЕСОВОЙ ПРЯЖИ 22
Ражапов Одил, Нуржонов Улфат, Махкамова Шоира, Рўзибоев Нуриддин
QIŞLOQ XÖJALIGIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OŞIRIŞNING USTUVOR YÖNALIŞLARI 28
Gaffarova Sarvinoz Muzaffar qizi
BARQAROR QIŞLOQ XÖJALIGINI RIVOJLANTIRIŞNING IQTISODIY MAZMUNI VA UNI BELGILOVÇI ASOSIY OMILLAR 32
Fazilov Sardor Dilmurod öğli
RENTGEN TASVIRLARINI QAYTA IŞLAŞDA QÖLLANILADIGAN TEXNOLOGIYALAR 36
Temirova Xosiyat Farxod qizi
ERKIN IQTISODIY ZONALAR SAMARADORLIGINI BAHOLAŞDA KÖP MEZONLI METODOLOGIYASI: XALQARO TAJRIBA TAHLILI VA ÖZBEKISTON UÇUN TAVSIYALAR 42
Iqboljon Zumratjonoviç Ataismatov
TUB SON NOMZODLARINI DASTLABKI FILTRLASHDA PRIMORIAL SEGMENTLAŞ STRATEGIYALARI VA GEOMETRIK PARAMETRLARNI OPTIMALLAŞTIRIŞ 48
Boyquziyev Ilhom, Jabbarov Nuriddin
IŞLAB ÇIQARIŞ VA ISTE’MOL ZANJIRIDA AGROLOGISTIKA KORXONALARINING IJTIMOIY-IQTISODIY AHAMIYATI 55
Abdüşerozova Madina Sodiqjon qizi
UZOQ MUDDATLI BANK MOLIYALAŞTIRIŞINING IQTISODIY-TARIXIY EVOLYUTSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA ÖZBEKISTON UÇUN NAZARIY XULOSALAR 60
Sulaymanov Akrom Isamiddinoviç
XORAZM VILOYATI RIVOJLANIŞINING RAQAMLI VA “YAŞIL” IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDAGI MODELI 67
Jumanazarov Diyor Ibrohim öğli
SUĞURTA TAŞKILOTINING TÖLOV QOBILIYATINI TA’MINLAŞDA QAYTA SUĞURTA DASTURLARINI OPTIMALLAŞTIRIŞ 71
Xalmuxamedova Ziyoda Umidullayevna
XANTHIUM STRUMARIUM L. (QÖYTIKAN) BIOMASSASINI PIROLIZGA TAYYORLAŞDA NAMLIK VA MASSA BALANSI 77
Raxmatov Dilşod, Tursunov Muxiddin
TOPOLOGIK MA’LUMOTLAR TAHLILINI MOLIYA TIZIMIDA QÖLLAŞNING NAZARIY ASOSLARI 84
Ruziyev Baxtiyor Salimboyeviç
O‘ZBEKISTONNING XALQARO ZIYORAT TURIZMI BOZORIDAGI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI 91
Shaxriyorov Shohrux Sur’at o‘g‘li
TIJORAT BANKLARIDA SKORING MODELLARI ASOSIDA KREDIT RISKLARINI BOŞQARIŞ AMALIYOTI SAMARADORLIGINI OŞIRIŞ 95
Mansurov Javoxirbek Baxtiyor öğli
SUN’IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN HUDUDLARNING INVESTITSIYA VA IQTISODIY SALOHIYATINI RIVOJLANTIRIŞNING USTUVOR YÖNALIŞLARI (FARĞONA VILOYATI MISOLIDA) 99
Temirxanova Mutabar Jurayevna

THE INFLUENCE OF TRAVEL MOTIVATIONS AND TOURIST PREFERENCES ON DESTINATION CHOICE: EVIDENCE FROM INTERNATIONAL TOURISTS VISITING UZBEKISTAN 103
Ibragimova Nigina, Kamoliddinova Asilabonu, Rakhmonov Shukhrat
МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ РЕКЛАМНЫХ СТРАТЕГИЙ ПО ВОЗДЕЙСТВИЮ НА ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ В СИСТЕМЕ ЦИФРОВЫХ МАРКЕТИНГОВЫХ КОММУНИКАЦИЙ ... 110
Маматкулова Шоира Джалоловна
AVTOMOBILLARGA YOQILĞI QUYIŞ ŞOXOBÇASINI LOYIHALAŞDA ÇIQINDILAR HISOBI VA EKOLOGIK XAVFSIZLIK YEÇIMLARI 115
Raximjonov Bekmurodjon, Xaltursinov Azizbek, Murodullayev Fazliddin
KAMBAĞALLIKNI QISQARTIRIŞ DASTURLARI AHOLI NIGOHIDA: IJTIMOIY KÖMAK MANZILLILIGINI SÖROVNOMA VA MAKROIQTISODIY MA'LUMOTLAR ASOSIDA BAHOLAŞ 121
Sotiboldiyev Asadbek Hasan öğli
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TAŞKIL ETIŞ VA REJALAŞTIRIŞ MASALALARI 127
Bakayev Xurşid Maxmudoviç
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ ПРИ ИХ КОРПОРАТИЗАЦИИ В СФЕРЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ И ЗДРАВООХРАНЕНИЯ 134
Ибрагимов Махмуд Баходирович
AYLANMADAN OLINADIGAN SOLIQ MEXANIZMINI SAMARALI ŞAKLLANTIRIŞ USULLARI 143
Yangiboyev Husniddin Abdumajitoviç
INTERRELATIONSHIP AND HARMONIZATION OF INTERNATIONAL RATINGS AND INDICES IN BANKING AND FINANCIAL GOVERNANCE 150
Kamolova Gulhayo
BOŞQARUV TIZIMIDA JAHON BANKI LOYIHALARINING INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRIŞDAGI AMALIY AHAMIYATI 155
Rizaqulov Nurali
XALQARO QIYMAT ZANJIRLARIGA INTEGRATSIYALAŞUVDA ÖZBEKISTON KORXONALARINING BOŞQARUV MEXANIZMLARINI TAKOMILLAŞTIRIŞ 159
Ibragimova Nilyufar Tairovna
RAQAMLI INVESTITSIYALARNI MOLIYALAŞTIRIŞDA RISKLARNI BAHOLAŞ VA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI SAQLAŞ 164
Zaripova Nozima Abdujabbor qizi
AEROKOSMIK TASVIRLARNI DASTLABKI QAYTA IŞLAŞ VA TASNIFLAŞ USULLARI 169
Yusupova Mehribon Tulqin qizi
IMPROVEMENT OF METROLOGICAL SUPPORT FOR ELECTROCHEMICAL GAS ANALYZERS 176
Aralov Gayrat Muhammadiyevich
YAŞIL IQTISODIYOTGA ÖTIŞDA TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY IŞTIROKINI BAHOLAŞ 183
Xikmatova Husnora Fatxulla qizi
TAŞQI IQTISODIY FAOLIYATNING BUXGALTERIYA HISOBIDA TUTGAN ÖRNI 187
Misirov Asliddin, Abdulloyev Mehrubon, Fazliddinov Maşhur
ÖZBEKISTONDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLIYALAŞTIRIŞDAGI ÖZGARIŞLAR 192
Röziyeva Maftuna Yusufovna
RADIOALOQA VA TELEVIDENIYE MARKAZLARIDA TEXNIK INFRATUZILMANI BOŞQARIŞNING MOLIYAVIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLAŞTIRIŞ 198
Xusanov Uluğbek Nişonoviç
ИЗМЕРЕНИЕ ЧЕТЫРЁХ УРОВНЕЙ ЦИФРОВОГО РАЗРЫВА: СИСТЕМА ИНДИКАТОРОВ И ПРОКСИ-ПОКАЗАТЕЛЕЙ ДЛЯ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ОТДАЧИ И ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА . 203
Файзиева Дилёра Шамситдин кизи
SANOAT KORXONALARINING TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMI RIVOJLANIŞINI BAHOLAŞ UÇUN TAŞKILIY-IQTISODIY INDIKATORLAR TIZIMI 208
Agzamova Marguba Mirabdullayevna
EKSPORT IMPORT OPERATSIYALARINI MAMLAKATIMIZDAGI KORXONALARDA TUTGAN ÖRNI 215
Misirov Asliddin, Xoliqulov Samandar, Abdusalimov Elyorjon

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

KORXONALARDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANIŞ VA IQTISODIY SAMARADORLIK ÖRTASIDAGI BOĞLIQLIK 220
Bazarova Gulnora, Maxammatjonov Omatillo
KORXONALARDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANIŞ VA IQTISODIY SAMARADORLIK ÖRTASIDAGI BOĞLIQLIK 226
Mirzayeva Nilufar Alijonovna
ESG AUDITINI REJALAŞTIRIŞ JARAYONI VA UNING ÖZIGA XOS JIHATLARI 231
Sayfullayev Mexroj Sayfullayeviç
ZAMONAVIY BOŞQARUV TIZIMIDA BOŞQARUV MADANIYATINI ŞAKLLANTIRIŞNING TAŞKILIY-IQTISODIY JIHATLARI 234
Ubaydullayev Lutfulla Xabibullayeviç
MAMLAKATDA LOGISTIKA SOHASINI TAŞKIL ETIŞNING TAŞKILIY-HUQUQIY VA IQTISODIY ASOSLARI 240
Xöjayeva Nargiza Bekpulat qizi
IMPROVEMENT OF METROLOGICAL SUPPORT FOR ELECTROCHEMICAL GAS ANALYZERS 245
Aralov Gayrat Muhammadiyevich
QAŞQADARYO VILOYATIDA DAVLAT BOŞQARUVINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: MAVJUD HOLAT, MUAMMOLAR VA RIVOJLANIŞ ISTIQBOLLARI 254
Nurmurodov Zafarjon Nurmurod öğli
УПРАВЛЕНИЕ РИСКОМ ЛИКВИДНОСТИ КОММЕРЧЕСКОГО БАНКА В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ ТРЕБОВАНИЙ БАЗЕЛЯ III: КОНЦЕНТРАЦИЯ РЕСУРСНОЙ БАЗЫ И СТРЕСС-ТЕСТИРОВАНИЕ (НА ПРИМЕРЕ ЧАБ «ТРАСТБАНК») 259
Азизов Азизбек Улугбекович
ÖZBEKISTON HUDUDLARIDA BARQAROR ENDOGEN IQTISODIY ÖSIŞNI RAĞBATLANTIRIŞNING INSTITUTSIONAL VA MOLIYAVIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLAŞTIRIŞ 264
Yuldashov Abdullo Abdugapparovich
MODIFIKATSIYALANGAN FIBROBETONLARDA SIQILIŞ MUSTAHKAMLIGINING YOŞGA BOĞLIQ RIVOJLANIŞINI HISOBIY BAHOLAŞ 270
Qosimov Latifjon, Raxmanov Baxodir
YONĞINBARDOŞ PARDOZBOP POLIMER KOMPOZIT MATERIALINING YONĞIN-TEXNIK SAMARADORLIGINI BAHOLAŞ 276
Tursunov Rovşan, Buvaraimov Ziyodullo, Nurqulov Fayzulla
ОЦЕНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ И ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СТИМУЛИРОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА 282
Рахматов Жасурбек Абдурахмонович
ТЕХНОЛОГИИ ПЕРЕРАБОТКИ, ХИМИЧЕСКОЙ ВАЛОРИЗАЦИИ И ОЦЕНКИ ЖИЗНЕННОГО ЦИКЛА ОТХОДОВ ПОЛИВИНИЛХЛОРИДА 289
Ситмуратов Тулкинбек Сабирбаевич
SANOATDA HOSIL BÖLADIGAN ALYUMINIY ASOSLI KATALIZATORLAR VA ULARNI QAYTA İŞLAŞ MUAMMOLARI 296
Törayev Uluğbek Murtazoyeviç
THE IMPORTANCE OF THE LABOR MARKET IN THE DIGITAL ECONOMY 303
Ilxomjon Ismoiloviç Ermatov
SANOAT KORXONALARIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANIŞNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI 309
Kenjayev Mirjalol Erkinjanoviç
MANAGING THE DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL IN ENTERPRISES UNDER THE CONDITIONS OF THE DIGITAL ECONOMY 316
Sh. Sh. Po'lotov, P.A. Abdullayeva, Sh. Sh. Asadova
KIÇIK BIZNESNING MILLIY IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA'MINLAŞDAGI ROLI 321
Xusanov Durbek Nişonoviç

ŞAHARLARDA ŞOVQIN-SURON DARAJASINING OŞIŞ SABABLARI VA UNI KAMAYTIRIŞ ÇORA-TADBIRLARI 328
Tuxtamişev Sh.Sh., Kobilov Abror, Narzullayeva Şahnoza
KREDIT RISKLARINI BAHOLAŞ VA BOŞQARIŞNING ZAMONAVIY METODIK YONDAŞUVLARI 333
Sabirov Şavkatbek Uluğbekoviç
SUN'IY INTELLEKT VOSITALARI ASOSIDA UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA INFORMATIKA ÖQITIŞNI TAKOMILLAŞTIRIŞNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLAŞ 341
Şerboboyev Xurşid Baxtiyoroviç
VALYUTA SIYOSATI NATIJALARINI INTEGRAL INDEKS VA ÖSIŞ REGRESSIYASI ASOSIDA BAHOLAŞ 346
Norbayeva Muxlisa Akram qizi
XIZMAT KÖRSATIŞ KORXONALARI IQTISODIY SALOHIYATINI HUDUDIY BAHOLAŞ VA UNI OŞIRIŞNING DIFFERENSIALLAŞGAN MEXANIZMI 351
Xayrullayev Şaxram Yunus öğli
UNIVERSITETLAR RAQOBATBARDOŞLIGINI BAHOLAŞ INDIKATORLARI VA REYTING MODELLARI .. 358
X. X. Xakimova
TEMIR YÖL SANOATI KORXONALARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYALAŞNING INSTITUTSIONAL-IQTISODIY MEXANIZMI SAMARADORLIGINI BAHOLAŞ: «BLOK–TÖSIQ–DEKOMPOZITSIYA» USLUBIYATI 363
Xolbutayeva Şaxnoza Abdullayevna
MAŞINALI ÖQITIŞ TEXNOLOGIYALARIGA ASOSLANGAN KREDIT SKORING MODELLARI, MAS'ULIYATLI SUN'IY INTELLEKT VA MOLIYAVIY INKLYUZIVLIK 368
Isayeva Masuda O'tkirovna
SOLIQLAR YIĞILUVÇANLIGI SAMARADORLIGINI BAHOLAŞNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLAŞTIRIŞ 377
Berdiyeva Uguloy Abdurahmonovna

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

SOLIQLAR YIĞILUVÇANLIGI SAMARADORLIGINI BAHOLAŞNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLAŞTIRIŞ

Berdiyeva Uguloy Abdurahmonovna
Iqtisodiyot fanlari böyiça falsafa doktori (PhD), professor
Toşkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil izlanuvçisi
E-mail: uguloy555@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada soliqlar yiğiluvçanligi samaradorligi tuşumlar hajmidan farqli ravişda ixtiyoriy tölov, nazorat natijalarini undiriş, soliq bazasini qamrab oliş va qarzdorlik kabi omillar orqali tavsiflanişi asoslangan. Özbekiston Respublikasi Soliq qömitasi va Milliy statistika qömitasining 2024–2026-yillardagi ma'lumotlari asosida soliq turlari kesimida ixtiyoriy tölov darajasi, majburiy undiriladigan tuşum hajmi, soliq imtiyozlari yuki va yaşirin iqtisodiyot bilan boğliq yöqotişlar baholangan. Tört komponentli soliq yiğiluvçanligi samaradorligi integral indeksi (SYSI) taklif etilgan va uning 2025-yildagi qiymati 0,827 ekanligi aniqlangan. Indeks komponentlari orasida eng past körsatkiç soliq nazorati natijalarini undiriş samaradorligi (0,46) böyiça qayd etilgan.

Kalit sözlar: soliq yiğiluvçanligi, samaradorlik, ixtiyoriy tölov darajasi, soliq nazorati, soliq imtiyozlari, yaşirin iqtisodiyot, soliq qarzdorligi, integral indeks.

Abstract. The article demonstrates that the efficiency of tax collection is determined not only by the volume of tax revenues but also by factors such as voluntary tax payment, recovery of amounts assessed through tax audits, tax base coverage, and tax arrears. Based on data from the Tax Committee and the National Statistics Committee of the Republic of Uzbekistan for 2024–2026, the study assesses the level of voluntary tax payment by tax type, the volume of revenue subject to enforced collection, the burden of tax expenditures, and losses associated with the shadow economy. A four-component integral index of tax collection efficiency (SYSI) is proposed, with an estimated value of 0.827 for 2025. Among the index components, the lowest value was recorded for the efficiency of recovering amounts assessed through tax audits (0.46).

Keywords: tax collectability, efficiency, voluntary tax payment rate, tax control, tax expenditures, shadow economy, tax arrears, integral index.

Аннотация. В статье обосновано, что эффективность собираемости налогов характеризуется не только объёмом налоговых поступлений, но и такими факторами, как добровольная уплата налогов, взыскание сумм, доначисленных по результатам налогового контроля, охват налоговой базы и налоговая задолженность. На основе данных Налогового комитета и Национального комитета по статистике Республики Узбекистан за 2024–2026 годы оценены уровень добровольной уплаты в разрезе видов налогов, объём поступлений, подлежащих принудительному взысканию, нагрузка налоговых льгот и потери, связанные с теневой экономикой. Предложен четырёхкомпонентный интегральный индекс эффективности собираемости налогов (SYSI), значение которого в 2025 году составило 0,827. Среди компонентов индекса наименьшее значение зафиксировано по показателю эффективности взыскания сумм, доначисленных по результатам налогового контроля (0,46).

Ключевые слова: собираемость налогов, эффективность, уровень добровольной уплаты налогов, налоговый контроль, налоговые льготы, теневая экономика, налоговая задолженность, интегральный индекс.

KIRIŞ

Soliq tuşumlarining yuqori ösiş sur'ati har doim ham soliqlar yiğiluvçanligi samarali taşkil etilganini bildirmaydi. 2025-yilda soliq organlari tomonidan budjetga 247,8 trln söm tuşum ta'minlanib, ösiş 24 foizni taşkil etgan [17]. Şu bilan birga, soliq va bojxona imtiyozlarining umumiy hajmi 178,1 trln sömga yetgan [20], yaşirin iqtisodiyot esa 147 trln söm yoki YaIMning 7,9 foizi miqdorida baholangan [22]. Yuqori xavfli 3305 ta soliq tölovçida ötkazilgan tekşiruvlar böyiça qöşimça hisoblangan summalarning 46 foizi tölangan [21]. Bu raqamlar tuşum hajmi bilan uning qanday – ixtiyoriy yoki majburiy, töliq yoki yöqotişlar bilan – şakllanayotgani örtasidagi farqni körsatadi.

Soliqlar yiğiluvçanligi samaradorligi deganda soliq majburiyatlarini budjetga yönaltirişning eng kam majburlov va yöqotişlar bilan ta'minlaniş darajasi tuşuniladi. Amaldagi hisobotlarda bu jihatlar alohida-alohida

e’lon qilinadi va yagona baholaş tizimiga birlaştirilmagan. 2030-yilgaça ixtiyoriy tölov darajasini 98 foizga yetkaziş maqsadi [2] esa samaradorlikni muntazam ölçaş uslubini talab qiladi. Tadqiqotning maqsadi soliqlar yiğiluvçanligi samaradorligini baholaşning ilmiy-uslubiy asoslarini takomillaştiriş va taklif etilayotgan körsatkiçlarni rasmiy ma’lumotlar asosida sinovdan ötkazişdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR ŞARHI

Soliq yiğiş samaradorligi masalasi A. Smitning soliqqa tortiş tamoyillaridan boşlanadi: u soliqni undiriş xarajatlari imkon qadar kam bölişi va tölovlar soliq tölovçi uçun qulay muddatlarda amalga oşirilişi lozimligini ta’kidlagan [3]. Zamonaviy nazariyada bu ğoya M. Allingham va A. Sandmo modeli orqali rivojlantirilgan bölib, unga köra majburiyatlarni bajariş darajasi tekşiruv ehtimoli va jarimalar bilan boğliq [4]. J. Slemrod va S. Yitzhaki soliqqa tortişning ma’muriy xarajatlari, tölovçilarning majburiyatlarni bajariş xarajatlari va iqtisodiy buzilişlarni yagona “samaradorlik qiymati” doirasida körib çiqqan [5]. M. Keen va J. Slemrod esa ma’muriyatçilikka sarflanadigan qöşimça resurs undan olinadigan qöşimça tuşumga teng bölgan nuqtani optimal deb asoslagan [6].

J. Alm soliq majburiyatlarini bajariş motivlarini umumlaştirib, majburlov çoralari bilan birga xizmat körsatiş sifati, ijtimoiy me’yorlar va davlatga işonç ham muhim rol öynaşini körsatgan [7]. E. Kirchler “sirpançiq yöl” konsepsiyasida ixtiyoriy va majburiy tölovning manbalari turliça ekanini asoslab, ularni alohida baholaşni taklif etgan [8]. Yiğiluvçanlik samaradorligiga soliq bazasining qamrovi ham ta’sir qiladi: OECD soliq imtiyozlarini budjetdan voz keçilgan daromad sifatida hisobga oliş usullarini işlab çiqqan [9], F. Schneider va D. Enste [10], L. Medina va F. Schneider [11] esa yaşirin iqtisodiyot hajmi va uning soliq tuşumlariga ta’sirini baholagan.

Soliq ma’muriyatçiligi samaradorligini ölçaş amaliyotida OECD hisobotlari muddatida tölaş darajasi, qarzdorlikning tuşumlarga nisbati va undiriş xarajatlari kabi körsatkiçlarni qöllaydi [13]. I.A. Mayburov soliq ma’muriyatçiligi samaradorligini fiskal natijaning ma’muriy xarajatlarga nisbati orqali tavsiflaydi [14], A.V. Vahobov va A.S. Jörayev esa soliqlarning fiskal funksiyasi samaradorligini budjet daromadlarining barqarorligi bilan boğlaydi [15]. Körib çiqilgan adabiyotlarda ixtiyoriy tölov, nazorat natijalarini undiriş, bazani qamrab oliş va qarzdorlikni yagona integral körsatkiçga birlaştiruvçi, Özbekiston statistikasiga moslaştirilgan uslub alohida yoritilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda Soliq qömitasining ixtiyoriy tölov darajasi, soliq turlari böyiça tuşumlar, nazorat natijalari va qarzdorlik töğrisidagi ma’lumotlari, Korrupsiyaga qarşi kuraşiş agentligining soliq imtiyozlari tahlili hamda Milliy statistika qömitasining yaşirin iqtisodiyot va YaIM böyiça ma’lumotlaridan foydalanildi [16–28]. Guruhlaş, koeffitsiyentli tahlil va kompozit indeks quriş usullari qöllanildi, hisob-kitoblar MS Excel’da bajarildi.

Samaradorlikni baholaş uçun tört komponentdan iborat tizim taklif etiladi (1-jadval). Birinçi komponent – ixtiyoriy tölov darajasi (E_1). Uning asosida j-soliq böyiça majburiy undiriladigan tuşum hajmi aniqlanadi:

$$MUY_j = T_j \times (1 - IXT_j). \quad (1)$$

Ikkinçi komponent – nazorat natijalarini undiriş samaradorligi (E_2), ya’ni tekşiruvlar natijasida qöşimça hisoblangan summaning budjetga undirilgan qismi. Uçinçi komponent – soliq bazasini qamrab oliş koeffitsiyenti (E_3) – yaşirin iqtisodiyot hajmi (S) va soliq tuşumlarining YaIMdagi uluşi (d) asosida aniqlanadi. Törtinçi komponent – qarzdorlikdan holi tuşum koeffitsiyenti (E_4):

$$E_3 = 1 - S \times d / T; \quad E_4 = 1 - Q / T_{t-1}. \quad (2)$$

Soliqlar yiğiluvçanligi samaradorligi integral indeksi (SYSI) komponentlarning tortilgan yiğindisi sifatida hisoblanadi. Kompozit indikatorlarni quriş böyiça OECD qöllanmasi tavsiyasiga muvofiq [12], vaznlarni empirik asoslaş uçun yetarli qator mavjud bölmagani sababli teng vaznlar (0,25) qöllanildi:

$$SYSI = \Sigma w_i \times E_i, \ \Sigma w_i = 1. \quad (3)$$

1-jadval

Soliqlar yiğiluvçanligi samaradorligini baholaş körsatkiçlari tizimi

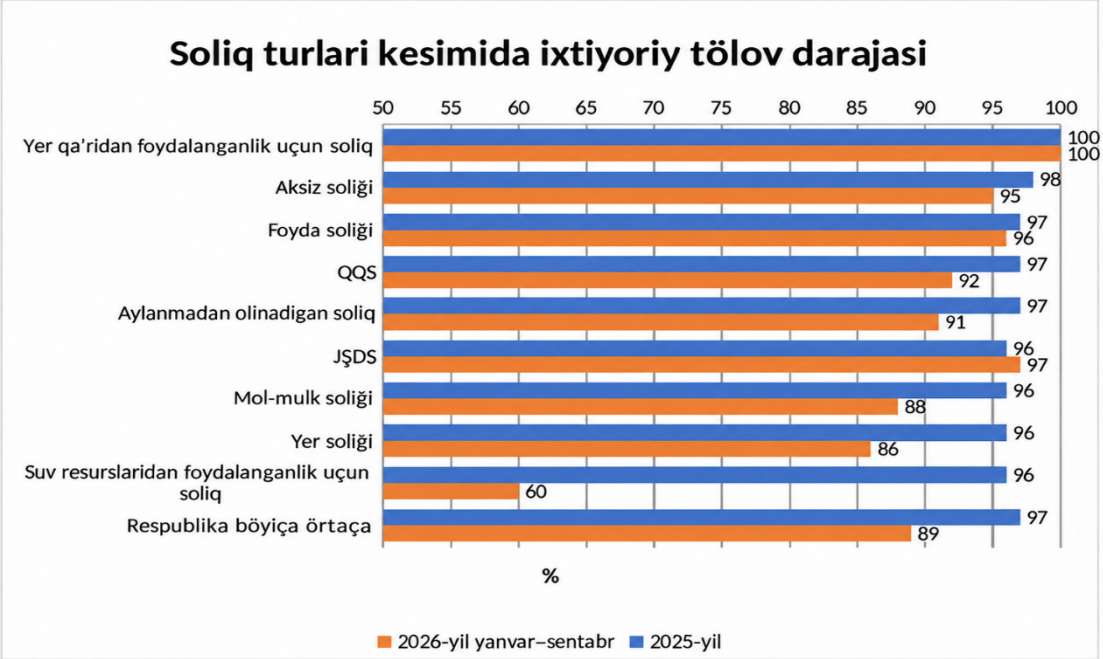
Komponent	Körsatkiç	Hisoblaş tartibi	Samaradorlik jihati
E_1	Ixtiyoriy tölov darajasi	Ixtiyoriy tölangan / jami majburiyat	Majburlovsiz yiğiş
E_2	Nazorat natijalarini undiriş samaradorligi	Undirilgan / qöşimça hisoblangan	Nazorat resurslarining natijaviyligi
E_3	Soliq bazasini qamrab oliş koeffitsiyenti	$1 - S \times d / T$	Yaşirin iqtisodiyot bilan boğliq yöqotiş
E_4	Qarzdorlikdan holi tuşum koeffitsiyenti	$1 - Q / T_{t-1}$	Tölov muddatlariga rioya

Komponent	Körsatkiç	Hisoblaş tartibi	Samaradorlik jihati
Qöşimça	Majburiy undiriş yuki (MUY), imtiyozlar yuki, qarzdorlik konsentratsiyasi	T × (1 – IXT); imtiyozlar / daromadlar; eng yirik 10 ta qarzdorning uluşi	Indeksga kirmaydigan tahliliy körsatkiçlar

Manba: muallif işlanmasi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Soliq turlari kesimida ixtiyoriy tölov darajasi 1-rasmda keltirilgan. 2025-yilda respublika böyiça örtaça daraja 97 foizni taşkil etgan, yer qa'ridan foydalanganlik uçun soliq böyiça 100 foizga, aksiz soliği böyiça 98 foizga yetgan [18]. 2026-yilning yanvar–sentabr oylarida esa örtaça daraja 89 foiz bölib, eng past qiymatlar suv resurslaridan foydalanganlik uçun soliq (60 foiz), yer soliği (86 foiz) va mol-mulk soliği (88 foiz) böyiça qayd etilgan [19].

1-rasm. Soliq turlari kesimida ixtiyoriy tölov darajasi, %

Manba: Soliq qömitasi ma'lumotlari [18; 19] asosida tuzilgan.

Pasayiş asosan resurs va mol-mulk soliqlarida kuzatilgan. Uşbu soliqlar köp sonli jismoniy şaxslar va kiçik subyektlarga töğri keladi, tölov muddatlari yilda ikki marta belgilangan. Masalan, taşkilotlar xodimlarining mol-mulk va yer soliqlari böyiça qarzdorligi 2025-yil 1-yanvarda 337,9 mlrd söm bölgan bölsa, 2025-yil 15-oktabrda 831,5 mlrd sömga yetgan, 2026-yil 22-iyulda esa 498,7 mlrd sömni taşkil etgan [27]. Bu holat samaradorlikni ölçaşda tölov muddatlarini hisobga oliş zarurligini körsatadi.

2025-yilda eng yirik üçta soliq böyiça majburiy undiriladigan tuşum hajmi (1)-formula asosida hisoblandi (2-jadval).

2-jadval

Asosiy soliqlar böyiça majburiy undiriladigan tuşum hajmi, 2025-yil

Soliq turi	Tuşum, trln söm	Ixtiyoriy tölov darajasi, %	MUY, trln söm
Foyda soliği	72,3	97	2,17
QQS	45,2	97	1,36
JŞDS	42,4	96	1,70
Jami	159,9	96,7	5,22

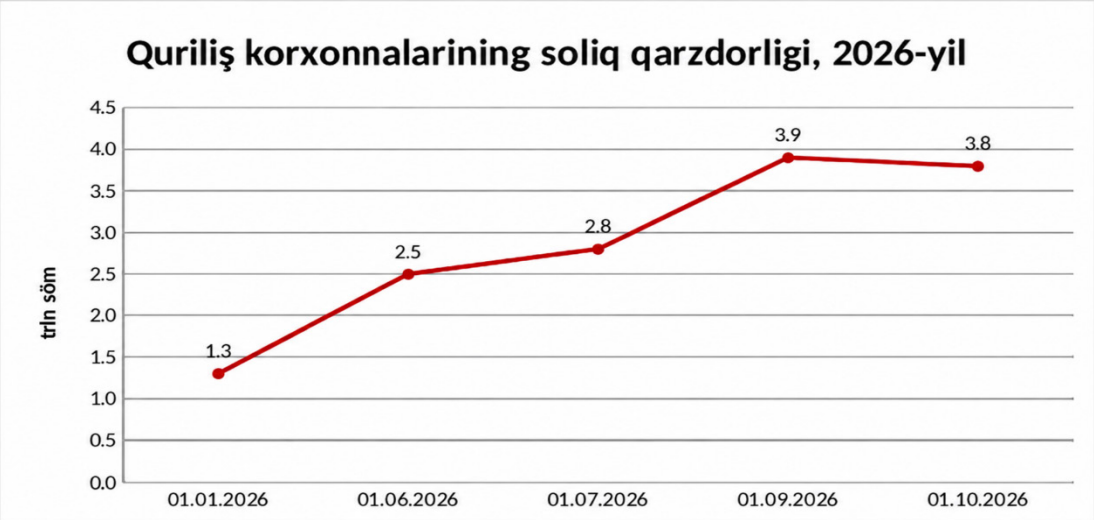
Manba: Soliq qömitasi ma'lumotlari [17; 18] asosida muallif hisob-kitoblari.

Uçta soliq jami soliq tuşumlarining 64,5 foizini taşkil etgan va ular böyiça majburiy undiriş yuki 5,22 trln söm miqdorida baholangan. Şundan eng katta uluş foyda soliğiga töğri keladi, nisbiy jihatdan esa JŞDS böyiça uziliş (4

foiz) eng yuqori.

Nazorat natijalarini undiriş samaradorligi tahlil qilingan holatlar böyiça farqlangan. 2024-yilda sohalarga biriktirilgan inspektorlarning soliq hisobotlaridagi tafovutlarni tahlil qilişi natijasida qöşimça hisoblangan 486,3 mlrd sömdan 418,7 mlrd söm, ya'ni 86,1 foizi undirilgan [16]. 2025-yilning yanvar–noyabr oylarida esa yuqori xavfli subyektlarda ötkazilgan tekşiruvlar böyiça qöşimça hisoblangan summalarning 46 foizi tölangan [21]. Keltirilgan ma'lumotlarga köra, kameral tahlil asosidagi profilaktik işlarda undiriş uluşi tekşiruvlar natijalariga nisbatan yuqori qayd etilgan. E_2 komponentining nisbatan past qiymati esa tekşiruvlardan keyingi undiriş körsatkiçi bilan boğliq.

Qarzdorlik tarkibida tarmoq konsentratsiyasi kuçaymoqda. Soliq qarzi 100 mln sömdan yuqori bölgan quriliş korxonalarining qarzdorligi 2026-yil 1-yanvardagi 1,3 trln sömdan 1-sentabrda 3,9 trln sömga yetgan (2-rasm), eng yirik 10 ta qarzdorning uluşi esa 38,7 foizdan [25] 1-oktabrda 47,4 foizgaça oşgan [26].

2-rasm. Quriliş korxonalarining soliq qarzdorligi, 2026-yil, trln söm

Manba: Soliq qömitasi ma'lumotlari [25; 26] asosida tuzilgan; 2026-yil 1-oktabr holatidagi qiymat eng yirik 10 ta qarzdorning uluşi asosida hisoblangan.

Soliq bazasini qamrab oliş jihatidan 2025-yilda yaşirin iqtisodiyotning 147,0 trln sömlik hajmi soliq tuşumlarining YaIMdagi uluşiga (13,4 foiz) köpaytirilganda budjetga tuşmagan soliq salohiyati 19,7 trln söm yoki soliq tuşumlarining 7,9 foizi deb baholanadi (E_3 = 0,921). Soliq va bojxona imtiyozlari hajmi (178,1 trln söm) esa davlat budjeti daromadlarining 49,5 foiziga, soliq organlari ta'minlagan tuşumlarning 71,9 foiziga teng [20; 24]. Imtiyozlar soliq siyosati doirasida belgilangani sababli indeksga kiritilmadi, biroq ularning samaradorligini alohida baholaş zarur. Barça komponentlar asosida SYSI hisob-kitobi 3-jadvalda keltirilgan.

3-jadval
Soliq yiğiluvçanligi samaradorligi integral indeksi, 2025-yil

Komponent	Hisob asosi	Qiymat	Vazn
E_1 – ixtiyoriy tölov	IXT, 2025-yil	0,970	0,25
E_2 – nazorat natijalarini undiriş	Undirilgan / hisoblangan (yanvar–noyabr)	0,460	0,25
E_3 – bazani qamrab oliş	1 – 147,0 × 0,134 / 247,8	0,921	0,25
E_4 – qarzdorlikdan holi tuşum	1 – 8,5 / 199,6	0,957	0,25
SYSI	$\Sigma w_i \times E_i$	0,827	1,00
SYSI (E_1 = 0,89)	Sezgirlik tekşiruvi	0,807	–

Manba: [17; 18; 21–23; 28] ma'lumotlari asosida muallif hisob-kitoblari.

SYSIning 2025-yildagi qiymati 0,827 ni taşkil etdi. Uni pasaytiruvçi asosiy omil E_2 komponenti bölib, indeksning maksimal qiymatdan farqining 78 foizi şu komponentga töğri keladi. Ixtiyoriy tölov darajasi 2026-yilning töqqiz oyidagi qiymatga (0,89) tuşganda indeks 0,807 gaça pasayadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari soliqlar yiğiluvçanligi samaradorligini tuşum hajmidan alohida baholaş zarurligini körsatdi. Taklif etilgan SYSI indeksi 2025-yilda yuqori ixtiyoriy tölov va nisbatan past qarzdorlik fonida nazorat natijalarini undiriş samaradorligi past ekanini, majburiy undiriş yuki eng yirik üçta soliq böyiça 5,22 trln sömni taşkil etişini aniqlaş imkonini berdi. Şu asosda quyidagilar taklif etiladi:

- birinçidan, Soliq qömitasi hisobotlarida tekşiruvlar va kameral tahlil böyiça “qöşimça hisoblangan – undirilgan” nisbatini muntazam e’lon qiliş va SYSI indeksini çoraklik asosda hisoblaş;
- ikkinçidan, tekşiruvdan keyingi undiriş bosqiçida sudgaça kelişuv, bölib tölaş va bank hisobvaraqlariga inkasso topşiriqnomalarini avtomatik yuboriş muddatlarini qisqartiriş orqali E□ körsatkiçini kamida kameral tahlil darajasiga yaqinlaştiriş;
- üçinçidan, suv, yer va mol-mulk soliqlari böyiça tölov muddatidan oldin elektron eslatmalar yuboriş va tölovni avtomatlaştiriş orqali uşbu soliqlardagi ixtiyoriy tölov uzilişini qisqartiriş;
- törtinçidan, tarmoqlar kesimida eng yirik 10 ta qarzdor uluşi 40 foizdan oşganda erta ogohlantiriş rejimini joriy etiş hamda soliq imtiyozlari böyiça budjetdan voz keçilgan daromad va natijalarni aks ettiruvçi yillik hisobotni e’lon qiliş.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RÖYXATI

1. Özbekiston Respublikasining Soliq kodeksi (2019-yil 30-dekabrdagi O‘RQ-599-son Qonun bilan tasdiqlangan yangi tahrir). – https://lex.uz/docs/-4674902.
2. Özbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 19-maydagi PF-95-son “Soliq organlari faoliyatini institutsional jihatdan takomillaştiriş va soliq ma’muriyatçiligida zamonaviy yondaşuvlarni joriy etiş çora-tadbirlari töğrisida”gi Farmoni. – https://lex.uz/uz/acts/-8210422.
3. Smith A. An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. – London: W. Strahan and T. Cadell, 1776.
4. Allingham M.G., Sandmo A. Income tax evasion: a theoretical analysis // Journal of Public Economics. – 1972. – Vol. 1(3–4). – P. 323–338. – https://doi.org/10.1016/0047-2727(72)90010-2.
5. Slemrod J., Yitzhaki S. The costs of taxation and the marginal efficiency cost of funds // IMF Staff Papers. – 1996. – Vol. 43(1). – P. 172–198. – https://doi.org/10.2307/3867356.
6. Keen M., Slemrod J. Optimal tax administration // Journal of Public Economics. – 2017. – Vol. 152. – P. 133–142. – https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2017.04.006.
7. Alm J. What motivates tax compliance? // Journal of Economic Surveys. – 2019. – Vol. 33(2). – P. 353–388. – https://doi.org/10.1111/joes.12272.
8. Kirchler E. The Economic Psychology of Tax Behaviour. – Cambridge: Cambridge University Press, 2007.
9. OECD. Tax Expenditures in OECD Countries. – Paris: OECD Publishing, 2010. – https://doi.org/10.1787/9789264076907-en.
10. Schneider F., Enste D.H. Shadow economies: size, causes, and consequences // Journal of Economic Literature. – 2000. – Vol. 38(1). – P. 77–114.
11. Medina L., Schneider F. Shadow Economies Around the World: What Did We Learn Over the Last 20 Years? – IMF Working Paper WP/18/17, 2018. – https://doi.org/10.5089/9781484338636.001.
12. OECD, European Commission, Joint Research Centre. Handbook on Constructing Composite Indicators: Methodology and User Guide. – Paris: OECD Publishing, 2008. – https://doi.org/10.1787/9789264043466-en.
13. OECD. Tax Administration 2023: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies. – Paris: OECD Publishing, 2023. – https://doi.org/10.1787/900b6382-en.
14. Майбуров И.А. Теория и история налогообложения: учебник. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007.
15. Vahobov A.V., Jörayev A.S. Soliqlar va soliqqa tortiş: darslik. – T.: Şarq, 2009.
16. Özbekiston Respublikasi Soliq qömitasi. Soliq qömitasi faoliyatining 2024-yildagi yakunlari: natija va kelgusi rejalar. Press-reliz. – 01.04.2025. – https://gov.uz/oz/soliq/news/view/42899.
17. Özbekiston soliq tuşumlari 2025-yilda 247,8 trillion sömga yetdi // Özbekiston Milliy axborot agentligi (ÖzA). – 27.01.2026. – https://uza.uz/oz/posts/ozbekiston-soliq-tushumlari-2025-yilda-2478-trillion-somga-yetdi_812042.
18. Özbekiston Respublikasi Soliq qömitasi. Soliqlarning ixtiyoriy tölaniş darajasi: 2025-yil yakunlari. – 08.01.2026. – https://gov.uz/oz/soliq/news/view/121695.
19. Aholi va tadbirkorlarning 89 foizi soliqlarni ixtiyoriy tölamoqda — Soliq qömitasi // Daryo. – 11.10.2026. – https://daryo.uz/2026/10/11/aholi-va-tadbirkorlarning-89-foizi-soliqlarni-ixtiyoriy-tolamoqda-soliq-qomitasi/.
20. Özbekiston Respublikasi Korrupsiyaga qarşi kuraşiş agentligi. 2025-yilda soliq va bojxona imtiyozlaridan foydalanış holatlarining oçiqligi tahlil qilindi. – 2026. – https://www.aca.uz/oz/article/2025-yilda-soliq-va-bojxona-imtiyozlaridan-foydalanish-holatlarining-ochiqligi-tahlil-qilindi.
21. Eng köp soliq tölamaslik holatlari savdo va umumiy ovqatlanış sohasida aniqlandi — Soliq qömitasi // Kun.uz. – 24.12.2025. – https://kun.uz/news/2025/12/24/eng-kop-soliq-tolamaslik-holatlari-savdo-va-umumiy-ovqatlanish-sohasida-aniqlandi-soliq-qomitasi.
22. Özbekiston Respublikasi Milliy statistika qömitasi. Özbekiston Respublikasining 2025-yil yanvar–dekabr oylaridagi ijtimoiy-iqtisodiy holati: statistik ma’lumotlar. – 2026. – https://stat.uz/files/611/choraklik-natijalar-2025-yanvar-dekabruz/4236/---2025-.pdf.

23. Özbekiston Respublikasi Milliy statistika qömitasi. 2025-yilda Özbekiston yalpi içki mahsuloti hajmi 7,7 foizga ösdi. – 27.01.2026. – https://stat.uz/uz/matbuot-markazi/qo-mita-yangiliklar/66554-2025-jilda-zbekiston-yalpi-ma-suloti-azhmi-7-7-foizga-sdi-2.
24. Özbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Davlat budjetining 2025-yildagi ijrosi töğrisidagi ma'lumotlar // Kun.uz. – 25.03.2026.
25. Quriliş korxonalari soliq qarzdorligi: 10 ta yirik kompaniya jami qarzning üçdan biriga egalik qiladi // Anhor.uz. – 19.01.2026. – https://anhor.uz/uzl/news/qurilish-korxonalari.
26. Özbekistondagi quriliş kompaniyalarining soliq qarzi 3,8 trillion sömga yetdi // Anhor.uz. – 2026. – https://anhor.uz/uzl/news/qurilish-kompaniyalari-solik-qarzi.
27. Özbekiston Respublikasi Soliq qömitasi. Taşkilotlar xodimlarida mol-mulk va yer soliği böyiça 831,5 mlrd sömdan ortiq qarzdorlik mavjud. – 20.10.2025. – https://gov.uz/oz/soliq/news/view/94407; Taşkilotlar xodimlarining yer va mol-mulk böyiça soliq qarzdorligi qariyb 500 mlrd sömga yetdi // Kun.uz. – 26.07.2026. – https://kun.uz/news/2026/07/26/tashkilotlar-xodimlarining-yer-va-mol-mulk-boyicha-soliq-qarzdorligi-qariyb-500-mlrd-somga-yetdi.
28. Tax debt in Uzbekistan reaches 8.5 trillion UZS // Kun.uz. – 02.04.2025. – https://kun.uz/en/news/2025/04/02/tax-debt-in-uzbekistan-reaches-85-trillion-uzs.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S–5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal

t.me/yait_2100